

«Ситимнээх сэнһэнһит»

дакылаакка аннотация.

Дакылаат ааптардара; иитээччилэр Эверстова Таисия Маркельевна,
Брусенина Анастасия Михайловна

Омук күүһэ – өйүгэр. Өйүн күүһэ – тылыгар. Ийэ тыл ис кэрэтин, илгэлээх тыынын инэриммит эрэ киһи өйө-санаата туругулар, майгыта-сигилитэ ситэр, дьобура тобуллар, барбара сайдарыгар сүрүн тирэх буолар диэн мээнэ этиллибит. Ол эрэри кэлинни кэмнэ бары да бэлиэтии көрөбүт оҕолор нууччалыы санараллара угүс. Сахалыы ситимнээн сэхэргэхэллэрэ сүтэн эрэр диэтэхпитинэ омур буотар буолуо. Бу көстүүнү көннөрөгө оҕону кыра сааһыттан куоттарбакка олук уураар сыаллаах “Ситимнээх сэхэнньит” бырайыагы толкуйдаатыбыт. Кэлэр кэскиллэрбит төрөөбүт тылларын умнубакка илдьэ сылдьалларыгар бастакы хардыы буоллар диэн эрэллээхпит. Бырайыакпытыгар кытталлар орто бөлөх оҕолоро, төрөппүттэрэ.

Сыала - оҕо төрөөбүт төрут тылынан ситимнээн кэпсиир дьобурун сайыннарыы, уус уран айымньы нөнгүө тыл саппааһын байытыы.

Соруктара;

- оҕо бэйэтин сааһыгар олобуран ситимнээн кэпсиирин сайыннарыы,
- саха тылын сэхэнигэр таба туһанарын ситимнээһин,
- сахалыы тыллары суолтатын тэнитэн билсигиннэри,
- хаһан? ханна? хайдах? боппуруостарга толору сааһыламмат этиини, эппиэт биэрэн ситимнээн кэпсииллэрин ситиһии.
- Бырайыак болдьоҕо 3 сыл.

Бастакы сыл. Бастакынан бырайыагы бөлөх төрөппүттэригэр билсигиннэри. Ытыллар үлэ ситимнээн үлэлиригэр бөлөх иһигэр «Ситимнээх сэхэнньит» оҕоҕо анаммыт анал мундук тэрийии буолар. Тыл саппааһын байытарга анаммыт төрөппүттэр көмөлөрүнэн «Тылдыт көмө» оҕостуу (умнуллубут тыллары дьыл кэмнэринэн арааран оҕоҕо билигиннэри). Үөрүйэх курдук нэдиэлэ аайы биир хоһоону оҕо билэн үөрэтэрин ситиһии, норуот уус уран айымньыларын киллэри. Үлэ торумун

дбыл кэмнэринэн, кыбаарталынан арааран былааннанан үлэлээхин. Нэһилиэк тэрилтэлэрин бырайыакка кытыары.

Иккис сыл. Нэһилиэк кырдыаҕас олохтоохторун кытта көмө тылдыты байытыга үлэлэһии (тэттик хомуурунньук төрөппүккэ анаан таһаары саастарынан арааран). «Сахалы хомоҕой мин тылым» хоһоон курэбин тэрийии, тыл үөрэхтээхтэри кытыары. Хомоҕой тыллаах төрөппүтү эбэтэр тыл үөрэхтээһи ыңыран ыалдыттаты. Уһуяан иһинэн үлэлиир «Далаһа» пресс-киини кытта үлэлэһиигэ былаан ылыны. Сахалы айымньыны үөрэтиигэ терепуттэри кытыары, сыл тумугэр «Бастыц хоһоон билээччи – дьиз кэргэн» керуу тэрийии.

Тумук сыл. Тумуктүүр сылга оҕолорбут төрөөбүт төрүт тылларынан ситимнээн сэхэргиир, кэпсиир дьобурдарын сайыннаран киэн эйгэбэ тахсы. Нэһилиэк тэрилтэлэрин кытта ыкса үлэлэһии. «Далаһа» пресс киини кытта биирдиилээн оҕону киэн аранаҕа тахсарыгар көмөлөһүү, сайдарыгар олук ууруу. Оҕолорго араас тыл көрүү конкурстары ытыты. Бастыц тыл сайдытыгар үлэлэхэр дьиз кэргэн үлэтин сырдататы. Оҕо уус-ураннаан айар дьобурун сайыннарага болҕомто ууруу. Бырайыак ытыллыбыт үлэтин түмэн киэн эйгэбэ билиһиннэри, иитээччигэ көмө хомуурунньук тахсарын ситиһии.

Үлэбит торума барыта оҕо сааһыгар сөптөөх ирдэнэр былаанынан барар. Ирдэбили таһынан оҕо тылын саппааһын сахалы остуоруйа, өс хоһоон, таабырын нөнүө байытыга болҕомто ууруу. Үлэбитигэр хас биирдии төрөппүт оҕотунуун ийэ тылынан кэпсэтэрэ, үөрэтэрэ – кини ытык иһэ буоларын өйдөөн бииргэ сыһыары тутан үлэлээхин буолар, ону сэргэ бииргэ үлэхэр партнердардыт буолаллар - Л.Н Харитонов аатынан Маҕарас орто оскуолата, Одунутааһы модельнай библиотека филиала, Одуну нэһилиэгэ муниципальной тэриллии, Маҕарастааһы сынньалан киинэ, нэһилиэк бэтэрээннэрин сэбиэтэ, “Албан аат” түмэлэ.

Бырайыакпыт түмүгүнэн оџолорбут сахалыы тылынан толору ситимнээх сѣһэннээх, уустаан ураннаан кѣпсиир, күннээџи олохторугар умнуллубут саха тылын туһанан кѣпсѣтѣллѣрѣ буоллар биһиги үлѣбит оџолорго бастакы олуок буолуо этѣ. Дьѣэ кѣргѣн барыта түмсѣн - ийѣ тылбытын бары эйгѣтигѣр киѣнник, диринник туттар буоллахпытына, тыл сайдар кѣтит кѣскиллѣэх. Тѣрѣѣбүт тыл диѣн бүтүн норуот үрүн тыына. Ол иһин тѣрѣѣбүт тылбыт симѣлийбѣтин туһугар бу бырайыакпыт инникигѣ тирѣх буолуо диѣн эрѣллѣэх үлѣлиибит, тѣннѣ сайдабыт.